

Enzo Bianco

**Takav je bio
DON BOSCO**

mali životopis

Naslov izvornika:

Enzo Bianco, Don Bosco era così. Una piccola biografia

© 1997 Editrice LDC, Torino

Nakladnik i copyright za hrvatsko izdanje:

© 2022 Salesiana

Omiška 8, Zagreb

www.salesiana.hr

Za nakladnika: Mihovil Kurkut

Prijevod: Anto Stojić

Lektura: Vjeročka Ban

Grafička priprema i oblikovanje: Hrvoje Orlović

Tisak: Kerschoffset, Zagreb

ISBN 978-953-205-222-0

Enzo Bianco

Takav je bio
DON BOSCO
mali životopis

sal.
esi
ana

Zagreb, 2022.

1. »U devetoj godini usnuo sam san«

U devetoj godini – *zapisao je don Bosco* – usnuo sam san koji mi se duboko urezao u sjećanje za cijeli život.

Učinilo mi se da se nalazim u blizini svoje kuće, u prostanom dvorištu, gdje se zabavljalo oveće mnoštvo dječaka. Neki su se igrali, drugi su se smijali, a nekolicina je počela psovati. Kad sam čuo psovke, pritrčao sam im, počeo ih tući i vikati da prestanu psovati.

Toga časa pojavio se jedan veličanstveni gospodin u muževnoj dobi, otmjeno odjeven. Krasila ga je duga bijela haljina, a lice mu bijaše tako sjajno da ga nisam mogao promatrati. Pozvao me je po imenu i zapovjedio mi da stanem na čelo onih dječaka. Rekao je:

»Ne šakama, nego dobrotom i ljubavlju pridobij njihova srca i budi im prijatelj. Pouči ih odmah kako je grijeh ružan, a krepost lijepa«.

Upлашен i zbunjen, odgovorio sam kako sam ja samo siromašan neuk dječak, te ne umijem tim dječacima govoriti o vjeri. Toga su se trenutka dječaci prestali smijati, galamiti i psovati. Priđoše i okružiše Onoga koji je govorio.

Gotovo nesvjesno upitao sam: »Tko ste Vi, da mi zapovijedate nemoguće stvari?«

»Baš zato što ti se čini nemogućim, sve to treba da ostvariš znanjem i poslušnošću.«

»Gdje i kako ću steći znanje?«

»Dat ću ti Učiteljicu. Pod njezinim vodstvom postat ćeš mudar, a bez te mudrosti sva su znanja obične ludosti.«

»Ali tko ste vi, da mi zapovijedate na taj način?« – »Ja sam Sin one koju svakodnevno triput pozdravljaš, kako te je naučila majka.«

»Moja majka mi je rekla da se, bez njezina dopuštenja, ne družim s onima koje ne poznajem. Zato mi recite svoje ime.« – »Pitaj to moju Majku.«

Toga trena ugledao sam uza nj Gospođu veličanstvena izgleda. Njezina odjeća zračila je svjetlošću kao da je protkana zrakama najblistavijih zvijezda. Zapazila je moju zbunjenost, dala mi znak da joj se približim, a onda me dobrostivo uzela za ruku i rekla: »Pogledaj!«

»Budi ponizan, ustrajan i jak«

Pogledah oko sebe i vidjeh da se oni dječaci bijahu razbježali; na njihovom mjestu bilo je mnoštvo jaraca, pasa, mačaka, medvjeda i drugih životinja.

»To je tvoje polje rada, tu ćeš izgarati. Budi ponizan, ustrajan i jak. A ono što budeš vidio da se događa s ovim životinjama, ti ćeš činiti mojoj djeci.«

Okrenuo sam se ponovno, kad tamo umjesto divljih životinja spazih mnoštvo pitomih janjaca koji su dolazili poskakujući; veselo su blejali i okupljali se oko Gospođe i Gospodina.

Toga časa, još uvijek u snu, briznuh u plač moleći Gospođu da mi govori tako da je razumijem, jer nisam znao što je sve to imalo značiti. Ona mi tada položi ruku na glavu i reče: »U svoje vrijeme sve ćeš razumjeti«. Zatim začuh buku koja me probudi, i svega nestade.

Bio sam zbunjen. Ruke su me boljele od udaraca što sam ih u snu dijelio, a i lice mi se još žarilo od pljuski što sam ih dobio od onih derana; prisjećao sam se Gospodina i Gospođe, a riječi koje sam čuo nisu mi dale mira. Te noći nisam više mogao zaspati.

Ujutro ispričah san najprije braći, koja su se tome smijala, a zatim majci i baki. Svatko ga je tumačio na svoj način.

Brat Josip je rekao: »Bit ćeš čuvar ovaca, koza i drugih životinja«.

Moja majka: »Tko zna, možda ćeš postati svećenik«.

Antun, odrješito: »Možda ćeš biti vođa razbojnika«.

Baka, koja je, iako nepismena, znala nešto teologije, zaključila je riječima: »Ne treba vjerovati snovima«.

Ja sam dijelio bakino mišljenje, ali san mi se neprestano motao po glavi.

Ovaj san je za Ivana i njegovu majku Margaretu bio od životne važnosti. Oboje su mislili da je Bog Ivanu uputio svećenički poziv, te da mu je povjerio brigu za siromašne i napuštene dječake.

2. Ivan

Godina 1815. Napoleon Bonaparte, pobijeden kod Waterlooa, prognan je na otok Svetu Helenu usred oceana: orao bijaše u krletki.

Papa Pio VII, vrativši se iz Napoleonova zarobljeništva, zahvalna je srca ustanovio blagdan Marije Pomoćnice Kršćana.

16. kolovoza uvečer u malom zaseoku u kotaru Asti, zvanom Becchi, rodio se dječak. Prezime Bosco naslijedio je od oca, a ime Ivan dobio je sutradan na krštenju.

Ivan Bosco ušao je u povijest.

»Ti više nemaš oca!«

Ivan je rastao. Napunio je dvije godine. Njegov otac, Franjo Bosco, vratio se jedne ljetne večeri znojan iz polja i sišao u podrum da nešto obavi. Podrum je bio vlažan i hladan. To bijaše presudno za njegov život. Dobio je jaku groznicu, a liječnik je sutradan ustanovio upalu pluća. Od te se bolesti u ono vrijeme rijetko ozdravljalo.

Prije smrti, Franjo Bosco, pozvao je svoju ženu i rekao: »Volja je Božja da odem s ovoga svijeta. Margareta, pouzdaj se u Boga... Pazi našu djecu. Posebno čuvaj Ivana, on je još malen...« Bijahu to njegove posljednje riječi.

Mama je, milujući Ivana po kosi, uplakanim glasom prošaputala: »Ti više nemaš oca!« Ivan je svojim kestenjastim očima promatrao kao vosak blijedo očevo lice, i ništa nije razumio.

»Dodi, Ivane, dodi sa mnom.« Pošla je uzeti nekoliko jaja što ih je čuvala u mekinjama.

»Ako tata ne dođe, ne idem ni ja«, mucao je Ivan. Mama Margareta brizne u plač: »Jadno dijete... Ti više nemaš oca!«

Ivan dohvati skute njezine haljine i zaplače, jer je vidio da majka plače. Bilo je to 11. svibnja 1817. Taj dječčić postat će kasnije ocem mnogih siromašnih dječaka.

Što si načinio?

Ivan je rastao i jačao. Bijaše živ i okretan dječak, kao da je od živoga srebra, nestašan, ali dobar i bistar.

Jednoga dana ostao je sam u kući. Pade mu na pamet da dohvati nešto s ormara, koji je bio jako visok. Dosjetljiv kakav je bio, donese stolicu, popne se na nju, propne se na prste i ispruži ruku što je dalje mogao. Odjednom: bum, tras! Laktom je gurnuo vrč s uljem i srušio ga na pod.

Komadići zemljane posude i velika mrlja ulja. Što će reći mama? Ivan se skamenio, krv mu se ledila u žilama. Skoči sa stolice, potraži metlu i potrudi se da ukloni tragove štete. No baš je to bilo krivo! Mrlju od ulja samo je još više razmazao.

Stoga dohvati nož, otrči preko livade i s jednog grma odreže šibu. Skupi se zatim u kut i oljušti lišće.

Uto se pojavi mama. Pođe joj u susret: »Kako si mama? Jesi li dobro putovala?«

»Jesam, Ivane. A ti? Jesi li bio dobar?«

»Ah, mama, pogledaj!« Pružio joj je kao bič savitljivu šibu.

»Što si učinio?«, upita ga mama. – »Razbio sam vrč s uljem. Pripremio sam ti šibu da je ne moraš tražiti.«

Ivan pognu glavu, a krajičkom oka promatraše mamu. Kako možete kazniti tako dražesno dijete? Mama Margareta ga ukori i sve mu oprost.

»Tišina! Duhovi!«

Ivan bijaše pametno i odvažno dijete. Već je izrastao u dječaka. Jednoga dana s mamom je posjetio baku u Caprigliu, bijaše berba grožđa.

Djed, baka i ujaci uživali su u brbljanju svog unuka i nećaka; očima su ga gutali. U vrijeme večere na tavanu se začula sumnjiva buka. Svi su podigli pogled zaustavljajući dah.

S drvenog tavana dopirala je do njih tajanstvena buka praćena prigušenom jekom... Ukućanima se diže kosa na glavi kao u napetom *krimiću*.

»Tko bi to mogao biti? U kuću nitko nije ulazio!«

»Da nije kakav duh?« »Majko Božja, pomozi!«

Ivan ostade potpuno miran: »Tko je to gore na tavanu?«

»Nitko. Šuti!...« – šapnu baka. – »To mora da je sam đavao.«

»Đavao? Ma kakav đavao!« – reče Ivan. – »Netko je na tavanu, idem vidjeti.«

»Ne budi lud!« Ali Ivan ustade, dohvati svjetiljku i izađe. Ujaci su ga slijedili. Jedan se naoružao štapom. Ivan se popne drvenim stubištem visoko držeći svjetiljku; ostali su ga slijedili u muku. On odškrine vratašca i osvijetli.

»Nešto se miče tamo dolje... Košara!« Požurio je. »Baš me zanima zašto se miče.«

Pružio je svjetiljku ujaku koji se očito uzbuđen povuče iza vrata. Ivan priđe košari, sagnu se, podiže polako jednu stranu. Ispod košare odjednom iskoči velika raščupana kokoš kao da ju je netko iz puške ispalio, te počeo kokodakati. Ne bijaše dakle nikakvih duhova!

Košara je bila ovlaš prislonjena uza zid, a u njezinu pruću ostalo je nekoliko kukuruznih zrna, koje je kokoš došla pozobati. Košara je, međutim, skliznula i poklopila je. Da bi se oslobodila, kokoš je košaru gurala s jednog kraja tavana na drugi. Otud ona tajanstvena buka. Noćna tišina, drveni pod i ljudski strah učinili su ostalo...

Mama Margareta uhvatila je kokošku, zaklala je, očerupala i pripremila dobar objed. »Ona nas više neće plašiti«, rekla je smiješeći se.

Gdje je moj kos?

Imao je krasnog kosa. Još kao malog ptića izvadio ga je iz gnijezda i donio kući. Jako ga je volio. Da bi mu olakšao život u krletki, obasipao ga je svakovrsnom brigom i pažnjom.

Ivan i njegov kos postadoše najbolji prijatelji. Zajedno su fućkali, pjevali, jeli i pili. Stalno su radosno jurcali okolo.

Jednoga jutra, međutim, kos ga nije zvao. Nije ga bilo ni u njegovoj kućici.

»Gdje je moj kos?« – pitao je Ivan. Tužno je rekao majci: »Mama, uginuo je!« Suze su mu nezaustavljivo tekle niz obraze.

Maćak ga je pojeo. »Nema mi kosa! Nema mi kosa!« Mama Margareta pustila ga je da se isplače.

Kad je oplakao prijatelja, Ivan se ustao i donio važnu odluku: nikada se više neće toliko vezati za jednog ptića.

Hoćeš li da zamijenimo kruh?

Ivan je radio razne poslove. Svaki je dan izvodio kravu na pašu. Na livadi se sprijateljio s dječakom koji bijaše jednako okretan i živahan. Zvao se Secondo Matta. Bio je siromašan, pa je za doručak uvijek jeo komad crnoga kruha. Ivan je donosio komad bijeloga kruha što mu ga bijaše ispekla mama Margareta. Razlika mu je ubrzo pala u oči i jednoga jutra Ivan reče svom prijatelju: »Hoćeš li da zamijenimo kruh?«

»Zašto?«

»Zato što mi se tvoj više sviđa.«

Otad je svakoga dana siromašniji dječak jeo komad bijeloga kruha.

Eto, tako je dječak iz Becchija na svoj način rješavao socijalno pitanje: bijaše to njegova prva škola dobrote.

Sadržaj

1. »U devetoj godini usnuo sam san«	5
2. Ivan	8
3. »Moja majka me je jako voljela«	13
4. Mađioničar i žongler	18
5. »Moram učiti«	23
6. Latinski i velike klompe	27
7. Prvi u razredu	32
8. »Eto, postao si svećenik!«	37
9. Oratorij bez prebivališta	42
10. Je li don Bosco lud?	49
11. Napokon pod krovom	55
12. Mama za petsto dječaka	59
13. »Ukrali ste mi srce«	65
14. Iskreno su ga voljeli	70
15. Remek-djelo: Dominik Savio	77
16. Čudesno spisateljsko stvaralaštvo	86
17. Četveronožni prijatelj	93
18. Don Bosco ispovjednik	97
19. U potrazi za Božjom providnošću	105
20. Utemeljuje salezijance	110
21. Kćeri Marije Pomoćnice	117
22. Privlačnost dalekih zemalja	125
23. Njegovi suradnici	132

24. Don Boscovi bivši učenici	139
25. Don Boscova osobna iskaznica	146
26. Svećenik uvijek i posvuda	152
27. Rođen u siromaštvu, živio kao siromah	158
28. Don Boscova Gospa	163
29. Dogovori sa smrću	169
30. Don Boscov radni dan	172
31. Tako je don Bosco odgajao	176
32. Don Boscova smrt	185
33. »Pokret« u Crkvi	191

I. Dodatak:

Mali don Boscov rječnik	194
-------------------------------	-----

II. Dodatak:

Važniji datumi u don Boscovu životu	206
---	-----

Sva prava pridržana.

Nijedan se dio ove knjige ne smije umnožavati, fotokopirati, reproducirati ni prenositi u bilo kakvu obliku (elektronički, mehanički i sl.) bez prethodne pisane suglasnosti nakladnika.

CIP zapis je dostupan u računalnome katalogu Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem xxx.

Tiskano u Hrvatskoj, siječanj 2022.

2 3 4 5 6 * 26 25 24 23 22